

Sto lat badań broni i balistyki w polskiej Policji – od pierwszych ekspertyz do współczesnej kryminalistyki

mł. insp. Jarosław Dyga

**naczelnik Wydziału Badań Broni, Mechanoskopii i Wypadków Drogowych
Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji**

Wstęp

Rok 2026 jest dla polskiej kryminalistyki czasem szczególnym. Mija sto lat od wydarzeń, które zapoczątkowały rozwój ustrukturyzowanych badań broni i balistyki w Policji. Jubileusz ten jest okazją nie tylko do przypomnienia historii, ale przede wszystkim do spojrzenia na drogę, jaką przez minione stulecie przeszła ta dziedzina – od pierwszych prób wykorzystania wiedzy technicznej w wyjaśnianiu zdarzeń z użyciem broni palnej, przez rozwój metod identyfikacyjnych, aż po współczesne badania wykorzystujące zaawansowane technologie, specjalistyczną aparaturę oraz wieloletnie doświadczenie ekspertów.

Historia kryminalistycznych badań broni w strukturach polskiej Policji sięga początków II Rzeczypospolitej. Po odzyskaniu niepodległości jednym z istotnych zadań organizującej się Policji Państwowej stało się stworzenie zaplecza naukowo-technicznego umożliwiającego wykorzystywanie osiągnięć nauki w procesie wykryczym i dowodowym. W okresie międzywojennym rozwijało się Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Głównej Policji Państwowej, którego działalność obejmowała między innymi ekspertyzy związane z bronią palną. W październiku 1927 r. laboratorium zostało wydzielone z Głównej Szkoły Policyjnej i włączone do Wydziału IV Centrali Służby Śledczej Komendy Głównej Policji Państwowej.

Za symboliczny początek historii, której stulecie obchodzimy w 2026 r., można przyjąć rozwój badań związanych z bronią palną i identyfikacją śladów jej użycia w połowie lat dwudziestych XX wieku. Zachowane materiały dokumentują zarówno pierwsze ekspertyzy wykonywane w labora-

torium policyjnym, jak i stopniowe rozszerzanie zakresu badań. Wśród najwcześniejszych spraw znalazły się także zdarzenia związane z użyciem broni palnej, w których analiza łusek i innych śladów miała znaczenie dla odtworzenia przebiegu zdarzenia i wskazania potencjalnego źródła pochodzenia zabezpieczonego materiału.

O rozwoju kryminalistycznych badań broni w okresie międzywojennym świadczą nie tylko zachowane materiały dotyczące działalności ówczesnych struktur policyjnych, lecz także powstające w tym czasie opracowania naukowe. Szczegółne miejsce zajmuje wydana w 1936 r. w Warszawie praca dr. Władysława Sobolewskiego pt. „Identyfikacja łusek i pocisków z krótkiej broni palnej do celów sądowych”. Już sam tytuł tego opracowania wskazuje na ówczesne zainteresowanie problematyką identyfikacji broni na podstawie pozostawionych śladów.

Współczesne Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji kontynuuje badania, których początki znajdujemy w przedwojennych opracowaniach. Podstawowym zadaniem jest wykorzystywanie wiedzy kryminalistycznej i technik kryminalistycznych w procesie rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz wykrywania i ścigania sprawców przestępstw.

Zakres współczesnych badań jest bardzo szeroki. Obejmuje między innymi ustalanie rodzaju, typu, modelu i kalibru broni oraz amunicji, ocenę zdatności broni do oddania strzału, badania urządzeń miotających produkcji przemysłowej i samodziłowej, identyfikację broni na podstawie odstrzelonych łusek i pocisków, badania identyfikacyjne łusek i pocisków, analizę uszkodzeń postrzałowych oraz zagadnienia z zakresu balistyki zewnętrznej.

Tematy prezentowane w niniejszym jubileuszowym wydaniu odzwierciedlają różnorodność badań, ale również przypominają, że pomysłowość ludzka rzeczywistości nie zna granic. Nietypowe konstrukcje, niekonwencjonalne rozwiązania wciąż potrafią zaskoczyć doświadczonych biegłych.

Zamieszczone w tym numerze opracowania prowadzą czytelnika przez różne obszary współczesnych badań broni i balistyki – od rekonstrukcji zdarzeń i eksperymentu procesowego, poprzez przypadki nietypowego wykorzystania broni i amunicji, konstrukcje samodziałowe, broń pneumatyczną, aż po zagadnienia identyfikacji, zmian konstrukcyjnych, uszkodzeń broni i rozwiązań technicznych stosowanych w broni palnej.

Dobór tych tematów nie jest przypadkowy. Ich wspólnym mianownikiem jest praktyczny charakter badań oraz ich związek z rzeczywistymi problemami, z którymi w codziennej pracy spotykają się eksperci laboratoriów kryminalistycznych. Pokazują one, że nawet w dziedzinie o stuletniej tradycji nadal istnieją pytania wymagające nowych badań, doświadczeń i weryfikacji.

Przez sto lat zmieniły się konstrukcje broni, amunicji, technologie wytwarzania, metody badawcze i możliwości aparaturowe oraz przepisy prawne, w tym również związane z uczestnictwem Polski w Unii Europejskiej. Niezmienny pozostał natomiast podstawowy cel badań – wykorzystanie wiedzy naukowej i doświadczenia eksperckiego do obiektywnego wyjaśniania zdarzeń oraz dostarczania organom procesowym wiarygodnych informacji o materiale dowodowym.

Jubileusz jest zatem okazją do podziękowania wszystkim pokoleniom ekspertów, którzy przez dziesięciolecia budowali dorobek naszej dziedziny – rozwijali metody i procedury, tworzyli zbiory, dokumentowali doświadczenia i przekazywali wiedzę kolejnym pokoleniom. Jest również okazją do pokazania, że sto lat doświadczeń nie zamyka pewnego etapu, lecz stanowi solidną podstawę dla dalszego rozwoju badań broni i balistyki.

Prezentowane w niniejszym wydaniu artykuły są tego najlepszym przykładem.